

**ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА**

Факультет історії та права

Кафедра державно-правових дисциплін та адміністративного права

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

СИЛАБУС

2019 – 2020 навчальний рік

Силабус з Актуальних проблем конституційного права України розроблений відповідно до освітньої програми «Право» підготовки фахівця другого (магістерського) рівня та згідно навчального і робочого навчального планів.

Силабус розглянутий на засіданні кафедри державно-правових дисциплін та адміністративного права.

Протокол від «29» серпня 2019 року № 1

Завідувач кафедри

(підпис)

(Є.Ю. Соболь)
(ініціали та прізвище)

Розробник: Мілова Тетяна Миколаївна,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри державно-правових дисциплін та адміністративного права

Ел. адреса: tmilovanik@gmail.com

Контактний телефон: 050 109 35 35

Графік консультацій: вівторок о 12.40

1. Опис навчальної дисципліни

Назва дисципліни:	Актуальні проблеми конституційного права України
Код навчальної дисципліни за ОПП:	ПП НД/ОК 2.1.1.3
Спеціальність:	081 Право
Освітньо-професійна програма:	Право
Рівень вищої освіти:	Другий (магістерський)
Форма навчання:	Денна
Курс:	1-й
Семестр:	1-й
Тип дисципліни	Нормативна
Кількість кредитів	4
Блоків (модулів)	2
Загальна кількість годин	120
Тижневих годин для денної форми навчання	2
Лекції	20 год.
Практичні, семінарські	14 год.
Самостійна робота	86
Індивідуальне науково-дослідне завдання (есе, аналітичний звіт, тези тощо)	-
Вид підсумкового контролю:	Екзамен
Сторінка дисципліни на сайті університету	
Зв'язок з іншими дисциплінами.	«Методологія та організація наукових досліджень», «Актуальні проблеми теорії права», «Юридичний механізм захисту прав людини», «Актуальні проблеми адміністративного права та адміністративна реформа в Україні».

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є вивчення проблемних аспектів конституційно-правових явищ, інститутів і норм вітчизняного конституційного права, процесів, пов'язаних з їхнім становленням, розвитком та функціонуванням.

Завданнями навчальної дисципліни є:

- ознайомлення з сучасними проблемами та перспективами розвитку конституційно-правових відносин в Україні;
- формування самостійного мислення, навичок аналізу проблемних питань конституційного права України, порівняння та співставлення його з основами державного (конституційного) права зарубіжних країн;
- подальше формування понятійного апарату, що використовується в межах конституційного права України та вміння ним користуватися;
- визначення прикладних проблем у сфері конституційно-правових відносин в Україні;
- розвиток загальної політико-правової культури студентів.

3. Компетентності та результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі фахові компетентності:

- володіти концептуальними знаннями про засади і правові інститути конституційного права України;
- знати нормативно-правові основи функціонування органів державної влади, місцевого самоврядування;
- проводити наукові дослідження з проблематики конституційного права, виявляти актуальні теоретичні і практичні питання;
- критично осмислювати й логічно розв'язувати складні конституційно-правові задачі та проблеми, що потребують міждисциплінарних підходів;
- визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти, виявляти та критично й системно аналізувати проблеми конституційно-правового регулювання, пропонувати способи їх вирішення;
- формувати правові позиції й належним чином обґрунтовувати їх, посилаючись на норми чинного вітчизняного законодавства, положення Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (ЄКПЛ), прецедентну практику ЄСПЛ;
- застосовувати норми права, розуміти правовий характер і значення документів, створювати й оформлювати різні види документів відповідно до правил;

- проводити правороз'яснювальну та правопросвітницьку роботу, консультувати з конституційно-правових питань;
- розробляти проекти й управляти ними, творчо застосовувати існуючі та/або генерувати нові правові ідеї, брати на себе ініціативу та відповідальність, бути наполегливим у досягненні поставленої мети;
- свідомо реалізовувати конституційні права та обов'язки громадянина України, мати активну громадянську позицію;
- поважати честь і гідність людини, діяти згідно з вимогами професійної етики;
- систематично підвищувати рівень професійної компетентності, у т. ч. самостійно, продовжувати навчання з високим ступенем автономії.

Студент повинен продемонструвати наступні результати навчання:

1) соціально-гуманітарна ерудованість:

- розуміння конституційно-правових процесів і явищ на основі інформації, отриманої з різних джерел, формулювання та висловлювання обґрунтованих суджень;
- вміння дискутувати на конституційно-правові теми, висловлювати власні позиції;
- мати активну громадянську позицію, виявляти та адекватно реагувати на факти порушення чинного конституційного законодавства;

2) дослідницькі навички:

- вміння проводити науково-правові дослідження з проблематики конституційного права;
- дотримання академічної доброчесності;
- навички аналізу й узагальнення теорій, концепцій, підходів, критичного оцінювання суперечливих наукових позицій
- вміння демонструвати власне обґрунтоване бачення шляхів розв'язання проблеми;

3) комунікація:

- вільно володіти письмовою та усною державною мовою, правильно використовувати правничу термінологію;
- збирати та опрацьовувати інформацію з різних джерел;
- активно використовувати інформаційні технології і бази даних у правничій діяльності;

4) організація та самоорганізація у професійній сфері:

- дотримання професійних стандартів, професійної етики, у т. ч. щодо нерозголошення конфіденційної інформації;
- усвідомлення необхідності у самовдосконаленні, систематичному підвищенні професійного рівня;
- уміння розробляти документи конституційно-правового характеру з дотриманням вимог, процесуальних строків;
- здатність ефективно працювати в команді за узгодженим планом, оцінювати та коригувати його, своєчасно та якісно виконувати доручення, виявляти ініціативу;

- здатність надавати консультації з конституційно-правових питань щодо можливих способів захисту прав, інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях;

5) праворозуміння:

- здатність аналізувати сучасний стан, проблеми і перспективи вітчизняної правової системи, усвідомлювати і пояснювати необхідність гармонізації національного законодавства з міжнародними та європейськими стандартами, оцінювати їх вплив на національне конституційне законодавство, висловлює відповідні судження;

- уміння організувати правопросвітницькі заходи з метою підвищення рівня правової культури населення, розробити навчально-методичні матеріали;

- розуміння особливостей правового регулювання у конституційному праві України;

б) правозастосування:

- здатність аналізувати та узагальнювати судову практику, у т. ч. акти КСУ, практику ЄСПЛ та використовувати відповідні результати для обґрунтування правової позиції, формування правових висновків;

- уміння збирати документи, інші матеріали для вирішення правової проблеми, працювати з матеріалами справи, аналізувати їх, робити виписки, копії, обирати адекватні форми та засоби захисту конституційних прав та інтересів фізичних і юридичних осіб;

- навички з підготовки актів застосування права відповідно до правового висновку у різних правових ситуаціях, складання заяв, скарг, процесуальних та інших документів конституційно-правового характеру.

4. Зміст дисципліни. Календарно-тематичний план

Тиж./ дата/ год.	Тема, план	Форма діяльності (заняття)	Самостійна робота, завдання, год.	Вага оцінки	Термін виконання
Тиж. 1. 02.09- 08.09	Розділ 1 Тема 1. Основні положення теорії конституціоналізму	Лекція	- поняття та загальна характеристика світового конституціоналізму; - етапи розвитку світового конституціоналізму; - розвиток конституціоналізму в Європі; 8 год.	1	До 25.10

<p>4 акад. год.</p>	<p>Тема 2. Конституційна реформа в Україні: проблеми та перспективи.</p>	<p>Лекція</p>	<ul style="list-style-type: none"> - стабільність Конституції України та порядок внесення змін до неї; - суб'єкти права ініціативи конституційного перегляду; - загальна характеристика Конституції України 1996 року; - аналіз останніх змін та проектів про внесення змін до Конституції України; <p>8 год.</p>	<p>1</p>	<p>До 25.10</p>
<p>Тиж. 2. 09.09-15.09 2 акад. год.</p>	<p>Тема 3. Проблеми реалізації конституційно-правового статусу людини і громадянина в Україні</p>	<p>Лекція</p>	<ul style="list-style-type: none"> - поняття та концепції прав та свобод людини; - основоположні принципи прав людини та їх характеристика; - елементи конституційно-правового статусу людини та громадянина; - поняття громадянства; громадяни, біпатриди, апатриди; конституційні засади громадянства України; - проблема подвійного (множинного) громадянства в Україні; - правовий статус іноземців та осіб без громадянства в Україні; - правовий статус біженців в Україні; <p>10 год.</p>	<p>1</p>	<p>До 25.10</p>
<p>Тиж. 3. 16.09-22.09 2 акад. год.</p>	<p>Тема 2. Конституціоналізм та конституційна реформа в Україні: проблеми та перспективи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - конституціоналізм: поняття, ознаки, зміст; - місце конституції в системі національного права (поняття, властивості, функції Конституції України); - історія конституційного 	<p>Семінарське заняття</p>			

	розвитку України (конституційний процес) (до 1990 р.) - поняття, основні етапи, проблеми та перспективи новітньої конституційної реформи в Україні (1990-2019 рр.)				
Тиж. 4. 23.09-29.09 2 акад. год.	Тема 4. Актуальні проблеми конституційних основ безпосередньої демократії в Україні	Лекція			
Тиж. 5. 30.09-06.10 2 акад. год.	Тема 4. Актуальні проблеми конституційних основ безпосередньої демократії в Україні: - поняття форми, види форм безпосередньої демократії; - поняття і види виборів; особливості конституційно-правової регламентації виборів в Україні; - принципи виборчого права та проблеми їх реалізації; - особливості та проблеми виборчої системи України; - проблемні аспекти конституційно-правової регламентації референдумів в Україні; - поняття, види виборчих прав громадян, їх зміст, особливості	Семінарське заняття	- Кодекс належної практики у виборчих справах: принципи виборчого права та умови реалізації виборчих принципів за цим Кодексом; - проблеми та перспективи правового регулювання інших форм безпосередньої демократії в Україні (крім виборів та референдумів); - конституційне право на мирні збори та мітинги: теоретичні аспекти, проблемні питання реалізації та міжнародні стандарти забезпечення; - конституційний статус органів управління виборчим процесом; 8 год.	1	До 25.10

	та проблеми реалізації.				
Тиж. 6. 07.10- 13.10 2 акад. год.	Розділ 2 Тема 5. Проблеми парламентаризму в Україні (част. I)	Лекція			
Тиж. 7. 14.10- 20.10 2 акад. год.	Тема 5. Проблеми парламентаризму в Україні (част. II)	Лекція			
Тиж. 8. 21.10- 27.10 2 акад. год.	Тема 5. Проблеми парламентаризму в Україні: - поняття парламентаризму; соціальне призначення законодавчої влади; - конституційно-правова регламентація компетенції Верховної Ради України - конституційний склад і структура парламенту (недоліки та проблеми); - проблеми та шляхи удосконалення законодавчої діяльності парламенту; - поняття, зміст, види та форми (способи) лобізму; проблеми правового регулювання лобізму в Україні; - проблемні аспекти парламентського контролю та напрямки удосконалення.	Семінарське заняття	- парламентський контроль: поняття, форми його реалізації; - парламентський контроль за діяльністю уряду: проблеми та перспективи розвитку; - контроль за додержанням конституційних прав та свобод людини і громадянина: недоліки та шляхи їх подолання; - депутатські звернення й запити: поняття, форма, зміст, порядок. 8 год.	1	До 25.12
Тиж. 9. 28.10-	Тема 6. Проблеми конституційно-правового статусу Президента	Лекція			

03.11 2 акад. год.	України				
Тиж. 10. 04.11- 10.11 2 акад. год.	Тема 6. Проблеми конституційно-правового статусу Президента України - місце і роль Президента України в механізмі української держави; - компетенція та повноваження Президента України: проблеми та перспективи; - президентське вето як елемент стримувань і противаг; - конституційні підстави та процедура дострокового припинення повноважень Президента України; - система дорадчих та консультативних органів при Президентові України.	Семінарське заняття	- акти Президента України та їх контрасигнація; - проблемні аспекти інституту імпичменту Президента України; - Рада національної безпеки і оборони України, її конституційний статус і склад; - Офіс Президента України: структура та проблеми правового регулювання його статусу; 8 год.	1	До 25.12
Тиж. 11. 11.11- 17.11 2 акад. год.	Тема 7. Актуальні проблеми органів виконавчої влади в Україні	Лекція	- поняття і соціальне призначення виконавчої влади; - співвідношення виконавчої влади із законодавчою й судовою; - конституційна система органів виконавчої влади в Україні та її недоліки; - центральні органи виконавчої влади: поняття, види та особливості діяльності. - місцеві органи виконавчої влади в Україні: система, повноваження та правовий статус. - проблеми правового регулювання виконавчої вертикалі в Україні; 10 год.	1	До 25.12

Тиж. 12. 18.11- 24.11 2 акад. год.	Тема 8. Актуальні проблеми судової влади в Україні	Лекція			
Тиж. 13. 25.11- 01.12 2 акад. год.	Тема 8. Актуальні проблеми судової влади в Україні - поняття і соціальне призначення судової влади в Україні, її співвідношення із законодавчою та виконавчою; - конституційні принципи правосуддя та проблеми їх реалізації в Україні; - судово-правова реформа в Україні: етапи, сучасний стан, проблеми, перспективи. -правовий статус Вищої ради правосуддя в Україні та його проблеми; - конституційна регламентація та зміст функцій системи органів прокуратури в Україні.	Семінарське заняття	- конституційно-правовий статус суддів у контексті реформування правосуддя; - європейські та міжнародні стандарти у сфері судочинства; - проблеми утвердження в Україні верховенства права та впровадження європейських стандартів у національну систему судового устрою і судочинства; 8 год.	1	До 25.12
Тиж. 14. 02.12- 08.12 2 акад. год.	Тема 9. Проблеми та перспективи конституційної юрисдикції в Україні	Лекція			
Тиж. 15. 09.12- 15.12 2 акад. год.	Тема 9. Проблеми та перспективи конституційної юрисдикції в Україні - поняття і сутність конституційної юрисдикції; - порядок формування, склад і	Семінарське заняття	- Суддя Конституційного Суду України: статус і повноваження; проблемні та дискусійні питання; - конституційні провадження та їх особливості; - процедури розгляду справ; - проблеми удосконалення конституційного	1	До 25.12

	<p>повноваження Конституційного Суду України;</p> <ul style="list-style-type: none"> - акти Конституційного Суду України, їх місце в системі джерел права; - порядок діяльності Конституційного Суду України; - інститут конституційної скарги в Україні: поняття, структура, суб'єкти, предмет, умови прийнятності та практика застосування. 		<p>контролю;</p> <ul style="list-style-type: none"> - конституційне звернення та конституційна скарга; <p>8 год.</p>		
<p>Тиж. 16. 16.12- 22.12 2 акад. год.</p>	<p>Тема 10. Проблеми територіального устрою України та місцевого самоврядування в Україні</p> <ul style="list-style-type: none"> - поняття та зміст політико-територіальної організації публічної влади; - конституційні засади унітарного державного устрою в Україні; - актуальні проблеми територіального устрою України та його реформи; - особливості конституційно-правового статусу міст Києва і Севастополя; - поняття місцевого самоврядування та його сутність; Європейська хартія місцевого самоврядування; - проблеми та перспективи реформи місцевого самоврядування в умовах 	<p>Семінарське заняття</p>	<ul style="list-style-type: none"> - конституційний статус Автономної Республіки Крим: де-юре і де-факто; - муніципальне право як галузь права та юридична наука в Україні; - моделі місцевого самоврядування: англосаксонська і континентальна; - концепції місцевого самоврядування: громадівська, державницька та теорія муніципального дуалізму; - конституційно-правовий статус місцевих рад, їх виконавчих органів, сільських, селищних, міських голів та старост в Україні; - законодавче регулювання служби в органах місцевого самоврядування в Україні; <p>10 год.</p>	<p>1</p>	<p>До 25.12</p>

	децентралізації влади.				
--	------------------------	--	--	--	--

5. Політика виставлення балів. Вимоги викладача.

Підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів поточного, підсумкового контролю (максимум 60 балів), яка сумується до кількості балів, які отримав студент на екзамені (максимум 40 балів).

Поточний контроль - це оцінювання навчальних досягнень студента (рівень теоретичних знань та практичні навички з тем, включених до змістових модулів) під час проведення аудиторних занять, організації самостійної роботи, на консультаціях (під час відпрацювання пропущених занять чи за бажанням підвищити попереднє оцінювання) та активності студента на занятті.

Поточний контроль реалізується у формі опитування, виступів на семінарських заняттях, експрес-контролю, контролю засвоєння навчального матеріалу, запланованого на самостійне опрацювання студентом тощо.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- виступ з основного питання;
- усна доповідь;
- доповнення, запитання до того, хто відповідає;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття;
- аналіз законодавства та монографічної літератури;
- письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи, реферати тощо);
- самостійне опрацювання тем;
- підготовка тез, конспектів навчальних або наукових текстів;
- систематичність роботи на семінарських заняттях, активність під час обговорення питань.

Критерії оцінювання	
Усних відповідей:	Письмових завдань:
<ul style="list-style-type: none"> - повнота розкриття питання; - логіка викладання, культура мови; - емоційність та переконаність; - використання основної та додаткової літератури; - посилання на норми чинного законодавства; 	<ul style="list-style-type: none"> - повнота розкриття питання; - цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; - акуратність оформлення письмової роботи.

- аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки.	
--	--

Види робіт	Бали
Виступ з питань певної теми розділу на семінарському занятті	до 5 балів
Доповнення протягом семінарського заняття з певної теми	до 3-х балів
Контрольна роботи з тем розділу	до 5 балів
Виконані завдання самостійної роботи з тем розділу (з урахуванням якості і повноти виконання завдання)	до 10 балів
Участь у науково-дослідній роботі (роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій, участь в конкурсах тощо).	до 10 балів

Вимоги викладача:

- обов'язкове відвідування навчальних занять;
- активність студента під час практичних занять;
- своєчасне виконання завдань самостійної роботи;
- відпрацювання занять, що були пропущені або не підготовлені на консультаціях.

Не допустимо:

- пропуск занять без поважних причин;
- запізнення на заняття;
- користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття (за винятком дозволу викладача при зверненні до текстів НПА);
- списування та плагіат.

Розподіл балів

Розподіл балів, що присвоюються студентам з навчальної дисципліни «**Актуальні проблеми конституційного права України**», є сумою балів за виконання практичних завдань та самостійну роботу плюс бали, отримані під час іспиту.

Поточний контроль знань		Екзамен	Сума
Розділ 1	Розділ 2		

Теми 1-4	Сам. роб.	МКР 1	Теми 5-10	Сам. роб.	МКР 2		
15	10	5	15	10	5	40	100

Студент, який не з'являвся на заняття (незалежно від причин), а отже, не мав **поточних оцінок**, має право пройти поточний контроль під час консультацій.

6. Підсумковий контроль

З означеної дисципліни передбачена така форма підсумкового семестрового контролю, як екзамен, який проводиться в усній формі.

Шкала підсумкового оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Усім студентам, які повністю виконали навчальний план і позитивно атестовані з цієї дисципліни (набрали не менше 60 % від 100 балів), сумарний результат семестрового контролю в балах та оцінка за національною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та за шкалою ECTS заноситься у Відомість обліку успішності та залікову книжку магістра.

Заповнена та оформлена відомість обліку успішності повертається у деканат у визначений термін особисто викладачем.

У випадку отримання менше 60 балів (FX в ECTS) за результатами семестрового контролю, магістр обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академзаборгованості.

Питання до екзамену

1. Конституціоналізм: поняття, ознаки, зміст.
2. Поняття та загальна характеристика світового конституціоналізму.
3. Етапи розвитку світового конституціоналізму.

4. Розвиток конституціоналізму в Європі.
5. Поняття конституційної реформи та її відмінність від конституційного процесу.
6. Особливості науково-теоретичних досліджень конституційної реформи.
7. Поняття, основні властивості Конституції України та її функції. Місце конституції в системі національного права.
8. Підготовка, прийняття та зміна Конституції України, її положень.
9. Історія конституційного розвитку України (конституційний процес) (до 1990 р.)
10. Поняття, основні етапи та проблеми новітньої конституційної реформи в Україні (1990-2014 рр.).
11. Особливості, проблеми та перспективи сучасного етапу конституційної реформи в Україні (з 2014 р. - по сучасний час).
12. Поняття та концепції прав і свобод людини.
13. Конституційно-правовий інститут прав та свобод людини і громадянина.
14. Проблеми класифікації прав, свобод і обов'язків людини і громадянина в Україні.
15. Механізм забезпечення прав і свобод людини в Україні.
16. Гарантії й проблеми реалізації конституційних прав та свобод людини і громадянина.
17. Інститут омбудсмена в Україні: характеристика, проблеми та перспективи.
18. Поняття громадянства; громадяни, біпатриди, апатриди; конституційні засади громадянства України.
19. Проблема подвійного (множинного) громадянства в Україні.
20. Правовий статус іноземців та осіб без громадянства в Україні.
21. Правовий статус біженців в Україні;
22. Поняття суверенітету, його зміст, види та значення.
23. Безпосередня демократія: поняття та форми. Види форм безпосередньої демократії та проблеми їх реалізації.
24. Вибори: поняття, види та законодавча регламентація в Україні. Проблеми реалізації виборчих прав в Україні.
25. Виборча система України: особливості та недоліки.
26. Поняття, соціальна функція і види референдумів. Проблеми законодавчої регламентації референдумів в Україні.
27. Поняття парламентаризму. Соціальне призначення законодавчої влади.
28. Конституційна регламентація компетенції Верховної Ради України.
29. Конституційний склад і структура парламенту. Особливості та проблемні аспекти.
30. Проблеми та шляхи удосконалення законодавчої діяльності парламенту.
31. Поняття, зміст, види та форми (способи) лобізму. Проблеми правового регулювання лобізму в Україні.

32. Проблеми удосконалення парламентського контролю.
33. Місце і роль Президента України в механізмі української держави.
34. Компетенція та повноваження Президента України: проблеми та перспективи.
35. Президентське вето як елемент стримувань і противаг.
36. Конституційні підстави та процедура дострокового припинення повноважень Президента України.
37. Дорадчі та консультативні органи при Президентові України.
38. Поняття і соціальне призначення виконавчої влади.
39. Конституційна система органів виконавчої влади в Україні.
40. Місце Кабінету Міністрів України у державному механізмі України.
41. Порядок формування, склад і структура Кабінету Міністрів України.
42. Парламентська відповідальність Уряду: порядок, наслідки та проблеми.
43. Поняття і соціальне призначення судової влади в Україні, її співвідношення із законодавчою та виконавчою.
44. Конституційні принципи правосуддя та проблеми їх реалізації.
45. Судово-правова реформа в Україні: етапи, сучасний стан, проблеми, перспективи.
46. Система органів правосуддя в Україні.
47. Правовий статус Вищої ради правосуддя в Україні та його проблеми.
48. Конституційна регламентація та зміст функцій системи органів прокуратури України.
49. Поняття і сутність конституційної юрисдикції.
50. Порядок формування, склад і повноваження Конституційного Суду України.
51. Акти Конституційного Суду України, їх місце в системі джерел права.
52. Порядок діяльності Конституційного Суду України.
53. Конституційна скарга в Україні: поняття, зміст та проблеми впровадження.
54. Поняття та зміст політико-територіальної організації публічної влади.
55. Конституційні засади унітарного державного устрою в Україні.
56. Актуальні проблеми територіального устрою України та його реформи.
57. Поняття місцевого самоврядування та його сутність.
58. Система органів місцевого самоврядування. Реформа місцевого самоврядування.
59. Формування органів місцевого самоврядування: особливості та проблеми.

60. Проблеми взаємодії органів місцевого самоврядування і місцевих державних адміністрацій. Гарантії місцевого самоврядування.

7. Література для вивчення дисципліни

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 р.
3. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 р.
4. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 р.
5. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16 грудня 1966 р.
6. Закони та підзаконні нормативно-правові акти України конституційного змісту.

Основна:

1. Актуальні проблеми конституційного права України: навч. посіб. / за заг. ред. проф. Олійника А. Ю. Київ, 2012. 552 с.
2. Конституція України. Науково-практичний коментар [текст] Станом на 15 травня 2018 р. / за заг. ред. Чижмарь К. І. та Лавриновича О. В. Київ: Видавничий дім «Професіонал», 2018. 290 с.
3. Права і свободи людини і громадянина в Україні (доктрина Європейського суду з прав людини і Конституційного Суду України): навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2013. 376 с.
4. Совгиря О.В., Шукліна Н.Г. Конституційне право України. Повний курс: навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 556 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nsj.gov.ua/files/1562065972Конституційне%20право%20України.%20Повний%20курс.pdf>
5. Федоренко В. Л. Конституційне право України: підруч. / До 20-ої річниці Конституції України та 25-ої річниці незалежності України. Київ: Видавництво Ліра-К, 2016. 616 с.

Додаткова:

1. Виборче право України: сучасний стан та актуальні проблеми реформування (*тема номера*). *Право України*. 2013. №5.
2. Конституційне право України: академічний курс: підруч. [для студ. вищих навч. закл.] / В.О. Антонов, О.В. Батанов, Н.В. Воротіна та ін.; У 2 т. Т. 1 / НАН України; Інститут держави і права ім. В. М. Корецького / Ю.С. Шемшученко (заг. ред.) . Київ: ТОВ Вид-во «Юридична думка», 2006. 800 с.

3. Конституційне право України. Академічний курс: Підручник: У 2 т. Т. 2 / за заг. ред. Ю.С. Шемшученка. Київ: ТОВ «ВИДАВНИЦТВО «Юридична думка», 2008. 800 с.
4. Конституція України: сучасний стан та перспективи розвитку (тема номера). *Право України*. 2016. №6.
5. Курс конституционного права Украины. Том 2. Конституционный строй Украины : учебник / под ред. М.А. Баймуратова и А.В. Батанова. Одесса : Феникс, 2012. 800 с. (Серия «Энциклопедия современного конституционализма»).
6. Лемак В. Конституційне правосуддя в державах Центральної Європи: досвід для України. *Право України*. 2010. № 6.
7. Марцеляк О. Конституційні засади виборчого права України (загальнотеоретична характеристика). *Право України*. 2013. №5. С. 38-45.
8. Молдован В.В., Чулінда Л.І. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина: навч. посібн. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 206 с.
9. Новітній конституційний процес в Україні: питання децентралізації влади (тема номера). *Право України*. 2015. №11.
10. Права людини і модернізація Конституції України (тема номера). *Право України*. 2015. №10.
11. Проблеми реалізації прав і свобод людини та громадянина в Україні: монографія / Кол. авторів За ред. Н.М. Оніщенко, О.В.Зайчука. Київ: ТОВ Вид-во Юридична думка, 2007. 424 с.
- 12.Скрипнюк О. В. Курс сучасного конституційного права України : акад. вид. Харків, 2009. 468 с.
13. Чикурлій С. О. Конституційно-правовий статус органів виконавчої влади України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : 12.00.02. Київ, 2008.

Інформаційні ресурси:

http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main	Сайт Верховної Ради України (законодавство)
http://pravoua.com.ua/	Сайт журналу «Право України»
http://www.ligazakon.ua/	Головний правовий портал України
http://www.ccu.gov.ua	Сайт Конституційного Суду України
http://www.nbuv.gov.ua/	Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського